

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2023

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою», уряду України, Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії.

ЧЕРВЕНЬ 2023

ЗМІСТ

СКРОЧЕННЯ	4
ПЕРЕДМОВА.....	5
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ	6
СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	13
ВИСНОВКИ.....	17
УЗАГАЛЬНЕНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	18
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	19

СКОРОЧЕННЯ

ВПО – внутрішньо переміщені особи

ЖКП – житлово-комунальні послуги

КМУ – Кабінет Міністрів України

ПФУ – Пенсійний фонд України

ОМС – органи місцевого самоврядування

Мінсоцполітики – Міністерство соціальної політики України

ПЕРЕДМОВА

В цій аналітичній записці проведено аналіз чинного правового поля у сфері соціального захисту та соціального забезпечення надано оцінку правового регулювання сфери та концептуальні пропозиції, висновки щодо потреб в удосконаленні секторальних політик. Сфера соціального захисту населення наприкінці 2022 та у 2023 роках концентрується уже більше на відновленні та реформуванні.

Структура соціального захисту та соціального забезпечення в Україні на рівні муніципалітетів охоплює такі підсистеми:

- соціальний захист населення;
- соціальне забезпечення.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

Відповідно до Конституції України Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Для забезпечення добробуту громадян держава законами України встановила ряд пільг та державних соціальних допомог, які складають основу підсистеми «соціальний захист населення». ОМС у своїх нормативно-правових актах також установлюють місцеві пільги та допомоги. Усі пільги та допомоги умовно розділяються на грошові та негрошові.

Основні грошові пільги та допомоги (до яких мають відношення муніципалітети): державні соціальні допомоги різним категоріям громадян, компенсації окремим категоріям громадян на купівлю житла.

Основні негрошові пільги та допомоги (до яких мають відношення муніципалітети): пільговий проїзд, послуги зв'язку, капітальний ремонт житлових приміщень, санаторно-курортне лікування та відпочинок окремих категорій громадян.

Житлові субсидії та пільги на ЖКП

Житлова субсидія – це державна соціальна допомога вразливим споживачам (домогосподарствам) ЖКП, які не можуть самостійно сплатити за ЖКП, оплачувати витрати на управління багатоквартирним будинком та витрати на комунальні послуги в такому будинку. Пільги на ЖКП – це державна виплата, яка надається окремим категоріям громадян на сплату ЖКП. Розмір пільги встановлюється законами України: 25%, 50%, 75% або 100% знижка при платі за користування комунальними послугами у межах середніх норм споживання.

З 01.01.2023 року повноваження з призначення і виплати пільг та житлових субсидій перейшло від органів соцзахисту міських рад міст обласного значення та райдержадміністрацій до органів ПФУ. Зазначена дія зрівняла у повноваженнях виконавчі органи міських рад міст обласного значення та виконавчі органи сільських, селищних, міських міст районного значення рад.

За ОМС залишилися повноваження щодо:

- прийому відповідних заяв з необхідними документами та відомостями від громадян та передача їх органам ПФУ;
- складання акта обстеження матеріально-побутових умов домогосподарства/фактичного місця проживання особи.

Заяви для призначення житлової субсидії та пільг на ЖКП приймаються:

- органами ПФУ;
- онлайн через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, електронний кабінет ПФУ чи в інший спосіб;
- посадовими особами виконавчого органу сільської, селищної, міської ради;
- посадовими особами центру надання адміністративних послуг.

Акти обстеження матеріально-побутових умов домогосподарства/фактичного місця проживання особи складаються посадовими особами місцевого самоврядування лише в окремих випадках призначення субсидії:

- якщо в установленому порядку здійснено відключення споживачів від централізованого опалення (теплопостачання) і громадяни для обігріву приміщень використовують побутові електроприлади;
- для розрахунку розміру житлових субсидій в опалювальний сезон домогосподарствам, що розташовані в населених пунктах, зазначених у переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією (крім тих, які розташовані на територіях можливих бойових дій, а також тих, щодо яких зазначено дату припинення окупації), та які внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України залишилися без централізованого постачання теплової енергії та/або постачання природного газу і використовують побутові електроприлади для обігріву житлових приміщень;
- для розрахунку розміру житлових субсидій в опалювальний сезон домогосподарствам, що розташовані в населених пунктах на лінії зіткнення, перелік яких визначено в додатку 2 до розпорядження КМУ від 7

листопада 2014 р. № 1085, та які внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України залишилися без централізованого постачання теплової енергії та/або постачання природного газу і використовують побутові електроприлади для обігріву житлових приміщень;

- якщо в житловому приміщенні (будинку) є кілька розділених особових рахунків, або за однією адресою є декілька житлових приміщень (будинків) з розділеними особовими рахунками;

- у разі коли у складі домогосподарства кількість фактично проживаючих зареєстрованих та/або задекларованих членів домогосподарства є меншою за кількість членів домогосподарства, зареєстрованих та/або задекларованих у житловому приміщенні (будинку);

- для включення дітей, які не зареєстровані (не задекларовані) в такому житловому приміщенні (будинку), але які фактично в ньому проживають, до складу домогосподарства, які є дитячими будинками сімейного типу та прийомними сім'ями, а також сім'ями (крім багатодітних сімей), в яких проживають троє і більше дітей, враховуючи тих, над якими встановлено опіку чи піклування.

Відповідно до постанови КМУ від 13.06.2023 № 601 акти обстеження матеріально-побутових умов домогосподарства/фактичного місця проживання особи складаються за зверненням громадянина. Цією постановою передбачено доопрацювання програмного продукту, щоб громадянин двічі не звертався до різних органів, а ПФУ за необхідності передавав ОМС інформацію та перелік громадян, у домогосподарствах яких необхідно скласти відповідний акт.

Державні соціальні допомоги різним категоріям громадян

Держава законами України надає окремим категоріям громадян допомоги, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету. Допомоги поділяються на одноразові (або щорічні) та щомісячні.

Станом на сьогодні державні соціальні допомоги призначаються і виплачуються органами соцзахисту райдержадміністрацій та виконавчих органів міських рад міст обласного значення. Для отримання допомоги громадянин може подати заяву, яка приймається:

- органами соцзахисту райдержадміністрацій – лише у разі надіслання їх поштою (крім допомоги при народженні дитини);
- в електронній формі (через офіційний веб-сайт Мінсоцполітики, інтегровані з ним інформаційні системи органів виконавчої влади та ОМС або Єдиний державний вебпортал електронних послуг;
- посадовими особами виконавчого органу сільської, селищної, міської ради;
- посадовими особами центру надання адміністративних послуг.

На відміну від житлової субсидії та пільг на ЖКП, орган, який призначає і виплачує державні соціальні допомоги, визначений законами України, а не постановами КМУ. Держава продовжує курс на розподіл повноважень і передачу адміністрування усіх державних програм до органів державної влади. На сьогодні у Парламенті зареєстрований законопроект № 9318 від 23.05.2023, який передбачає передачу до органів ПФУ повноважень з призначення і виплати окремих «дитячих» допомог:

- допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами;
- допомоги при народженні дитини, одноразова натуральна допомога «пакунок малюка»;
- допомоги при усиновленні дитини;
- допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування;
- допомоги на дітей самотніми матерями;
- тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів.

У разі прийняття цього законопроекту відбудеться розподіл повноважень між органами державної влади та ОМС з питань виплати «дитячих» допомог.

Пільговий проїзд, послуги зв'язку, інші гарантовані державою пільги

Держава гарантує законами України окремим категоріям громадян право на пільговий проїзд та послуги зв'язку, зокрема:

- безплатний або пільговий проїзд усіма видами міського, приміського та/або міжміського автомобільного, залізничного та/або водного транспорту;
- безплатне або пільгове встановлення квартирних телефонів;
- безплатне або пільгове користування телефонним зв'язком.

В Україні приблизно 2,5 млн осіб мають право на зазначені пільги відповідно до законів України. В той же час, за даними Міністра у справах ветеранів України, чисельність ветеранів війни (які мають вищезазначену пільгу) після війни може збільшитись на 3,8 млн осіб. Зазначене збільшить необхідне фінансування пільгового перевезення приблизно у 2,5 рази, тобто з близько 7 млрд грн до 17,6 млрд грн.

Окрім того, ще приблизно 12 млн громадян мають пільгу на проїзд відповідно до урядових постанов, зокрема це пенсіонери за віком (постанова КМУ від 17.05.1993 № 354) та особи з інвалідністю третьої групи (постанова КМУ від 16.08.1994 № 555). Пільги на проїзд, які гарантовані громадянам урядовими постановами, можуть не забезпечуватись ОМС, оскільки відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» пільги на проїзд встановлюються виключно законами.

З 2016 року держава припинила фінансувати пільговий проїзд та послуги зв'язку за рахунок коштів державного бюджету. Місцеві бюджети виділяють кошти на вищезазначені цілі в межах спроможності бюджетів. Окрім того, частина надавачів послуг, зокрема Укртелеком та Укрзалізниця, позиваються до суду на ОМС щодо відшкодування витрат на пільговий проїзд та послуги зв'язку.

Верховний Суд 09 червня 2023 року у складі суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду поставив остаточну крапку у справах за позовами акціонерного товариства «Українська залізниця» до територіальних громад про стягнення компенсації за пільгове перевезення пасажирів. У справі № 916/3938/21 Укрзалізниця просила стягнути з бюджету Великодолинської селищної ради компенсацію за пільгове перевезення залізничним транспортом окремих категорій громадян на виконання державних програм соціального захисту населення. За результатами розгляду Верховний Суд дійшов висновку, що:

- держава є замовником послуг на пільгове перевезення та є боржником у цих правовідносинах;
- підстави для покладення на громади зобов'язань, боржником по яких є держава, відсутні.

Зазначені правові позиції Суду повинні змінити принципи та підходи у фінансуванні пільгового проїзду. Зокрема, така позиція суду повинна мотивувати державу знайти порозуміння із АТ «Укрзалізниця», єдиним акціонером якого є держава в особі КМУ.

Основні закони України, які регулюють діяльність підсистеми «соціальний захист населення»:

- «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»;
- «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»;
- «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»;
- «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»;
- «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років»;
- «Про жертви нацистських переслідувань»;
- «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;
- «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист»;
- «Про соціальний захист дітей війни»;
- «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»;
- «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»;
- «Про охорону дитинства»;
- «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»;

- «Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою»;
- «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»;
- «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей»;
- «Про житлово-комунальні послуги»;
- «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку».

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Оснoву підсистеми «соціaльнe забезпечення» склaдають соціaльні послуги та соціaльнa рoбoтa. Соціaльні послуги – це дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обстaвин, подолання таких обстaвин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають. Соціaльнa рoбoтa – це професійнa діяльність, спрямованa на запобігання, мінімізацію негативних наслідків та подолання складних життєвих обстaвин сімей, дітей та молоді, посилення їхньої здатності до реалізації власного життєвoгo потенціалу. Тoбтo, соціaльнa рoбoтa включає в себе надання соціaльних послуг. Але нa сьoгoдні поняття забезпечення організації та надання соціaльних послуг бiльшe розкритe у законодaвчих актах. Всього відпoвіднo до Класифікaтoрa соціaльних послуг існує 37 соціaльних послуг. Серед усіх соціaльних послуг Закон України «Прo соціaльні послуги» виділяє базoві соціaльні послуги. Базoві – це ті соціaльні послуги, забезпечення надання яких покладається нa муніципaлітeти. Закон встaновлює 18 базoвих соціaльних послуг:

- 1)** догляд вдома, денний догляд;
- 2)** підтримане проживання;
- 3)** соціaльнa адаптація;
- 4)** соціaльнa інтеграція та реінтеграція;
- 5)** надання притулку;
- 6)** екстрене (кризове) втручання;
- 7)** консультування;
- 8)** соціaльний супровід;
- 9)** представництво інтересів;
- 10)** посередництво;
- 11)** соціaльнa профілактика;
- 12)** натуральнa допомога;

13) фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору;

14) переклад жестовою мовою;

15) догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних;

16) супровід під час інклюзивного навчання;

17) інформування;

18) медіація.

Базові соціальні послуги надаються здебільшого в комунальних установах (центри соціальних служб, територіальні центри соціального обслуговування, центри надання соціальних послуг). Інші соціальні послуги можуть надаватись як муніципалітетами, так і органами влади на обласному та районному рівнях. Зокрема, на обласному рівні надається соціальна послуга стаціонарного догляду в інтернатних установах.

Соціальні послуги можуть надаватись неурядовими установами, в тому числі відповідно до соціального замовлення. Соціальне замовлення – це надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів підприємствами, установами та організаціями, що належать до приватної форми власності (в тому числі неурядовими організаціями). В Україні соціальне замовлення розвинуто дуже слабо, зокрема, через недостатню кількість приватних надавачів соціальних послуг.

Як зазначалось у попередній аналітичній записці за 2022 рік, проблема фінансування соціальних послуг ВПО не була вирішена. Соціальні послуги, надані під час дії воєнного стану надавачами соціальних послуг державної/комунальної форми власності особам із числа ВПО за новим місцем їх проживання/перебування, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, фінансуються у порядку, встановленому КМУ. Ця норма була внесена до Закону України «Про соціальні послуги» Законом № 2193 від 14.04.2022.

На виконання цього Закону Уряд постановою від 07.07.2022 № 784 затвердив Порядок фінансування соціальних послуг, що надаються особам із числа внутрішньо переміщених осіб під час дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях. Ця постанова передбачає низку механізмів фінансування таких послуг:

- компенсації закладам окремих витрат, які є складовими наданих соціальних послуг;
- зарахування коштів допомоги на проживання ВПО на рахунок закладу як компенсації за надані соціальні послуги;
- залучення коштів з інших джерел, не заборонених законодавством.

Щодо компенсації витрат на оплату комунальних послуг

Така компенсація здійснюється відповідно до постанови Кабміну від 11.03.2022 № 261. Компенсація надається за спожиті комунальні послуги під час розміщення ВПО у будівлях (приміщеннях) об'єктів державної, комунальної та приватної власності у період воєнного стану. Тобто, на практиці цю норму можна застосувати виключно при наданні соціальних послуг, які передбачають проживання.

Щодо компенсації витрат інших складових соціальних послуг

Така компенсація надається відповідно до постанови Кабміну від 21.10.2022 № 1195. Вона передбачає компенсацію витрат на облаштування місць для отримувачів соціальних послуг, забезпечення їх продуктами харчування, одягом, взуттям, засобами гігієни та предметами першої необхідності. Така компенсація здійснюється за рахунок коштів, що надійшли в національній та іноземній валюті на поточний рахунок Мінсоцполітики, відкритий у Національному банку, від фізичних та юридичних осіб, резидентів і нерезидентів як благодійна пожертва, гуманітарна допомога, гранти та дарунки. В той же час, в час війни кошти благодійників направляються на зовсім інші потреби, а не надання соціальних послуг.

Щодо оплати праці за працевлаштування отримувачів соціальних послуг

Компенсація закладам витрат на оплату праці за працевлаштування отримувачів соціальних послуг на посади фахівця із соціальної роботи, соціального працівника, соціального робітника, практичного психолога/психолога установи соціального захисту, педагога соціального, вихователя, помічника вихователя, вихователя соціального по роботі з дітьми з інвалідністю, асистента вихователя, асистента вихователя соціального по роботі з дітьми з інвалідністю, сестри медичної здійсню-

ється відповідно до постанови КМУ від 20.03.2022 № 331. Зазначена постанова визначає, що установа, яка надає соціальні послуги та працевлаштувала ВПО, може отримати від держави 2 місяці по 6700 грн.

Щодо зарахування коштів допомоги на проживання ВПО на рахунок закладу як компенсації за надані соціальні послуги

Зазначений механізм передбачає виключно плату за отримання соціальних послуг.

Інші способи отримання компенсації:

Уряд постановою від 07.03.2022 № 220 визначив механізм використання коштів, що надійшли до Мінсоцполітики для гуманітарної допомоги українцям, постраждалим від російської агресії. Одним із напрямків використання таких коштів є оплата за надання (компенсація за надання) соціальних послуг. Кошти розподіляються Комісією, утвореною Мінсоцполітики, на основі пропозицій, поданих сільськими, селищними, міськими радами, їх виконавчими органами, військовими адміністраціями або Нацсоцслужбою.

Запропоновані Урядом механізми фінансування соціальних послуг, які надаються ВПО, на жаль, не вирішують проблему соціального захисту, і, фактично, увесь фінансовий тягар і надалі лежить на муніципалітетах.

Основні закони України, які регулюють діяльність підсистеми «соціальне забезпечення»:

- «Про соціальні послуги»;
- «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».

ВИСНОВКИ

Розвиток системи соціального захисту та соціального забезпечення далі покладається виключно на спроможність та ініціативність муніципалітетів. Держава не інвестує кошти у розвиток соціальних послуг. І хоч уже було озвучено інформацію про соціальне замовлення – реальних кроків нема. Також держава продовжує передавати повноваження з адміністрування державних програм до ПФУ. Цей крок є правильним з точки зору розподілу повноважень: ОМС мають різні повноваження в системі соціального захисту, хоча джерела доходів мають однакові. Проте, досі нема законопроектів, які б передбачали розподіл повністю всіх повноважень. Розвиток соціальних послуг та системи підтримки громадян надалі залежить від територіальних громад.

УЗАГАЛЬНЕНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Ураховуючи наявний стан речей у сфері соціального захисту та соціального забезпечення, на сьогодні вдосконалення потребуються як в законодавчому полі, так і в організаційно-технічному напрямках:

- надати ОМС доступ до загальнодержавних баз даних з метою формування якісної місцевої соціальної політики;
- забезпечити стабільне функціонування загальнодержавних програм сфери соціального захисту населення;
- передбачити у державному бюджеті кошти на розвиток соціальних послуг;
- передбачити у державному бюджеті кошти для надання соціальних послуг ВПО та виплат їм компенсації з догляду.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У цій аналітичній записці наведені основні проблеми ОМС у сфері соціального захисту та соціального забезпечення, які виникли через наслідки російської агресії в Україні, та шляхи їх вирішення. В загальному ці проблеми стосуються соціального захисту ВПО, недосконалості державних баз даних та відсутності фінансової підтримки громад. Опираючись на ці проблемні питання Асоціація міст України веде постійний діалог з органами державної влади та спільно шукає оптимальні варіанти їх вирішення. Перелік проблем напрацьований спільно з ОМС під час діалогових заходів та роботі мережевих груп.

ПРОБЛЕМА 1

ВІДСУТНІСТЬ ДОСТУПУ ОМС ДО ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ ТА БАЗ ДАНИХ

ОМС базового рівня не мають доступу до частини державних електронних систем та баз даних, що унеможлиблює формування якісної місцевої соціальної політики. Зокрема, відсутність доступу до інформації у вищезазначених електронних системах/базах призводить до того, що ОМС не мають інформації про чисельність окремих категорій громадян, які проживають на їх території, та їх потреби.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Надати ОМС доступ до перегляду інформації з:

- Єдиної інформаційної бази даних по внутрішньо переміщеним особам (для отримання інформації ОМС про ВПО);

- Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС) (для формування якісної місцевої соціальної політики);
- Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги (ЄДАРП) (для орієнтування про кількісний склад пільговиків в громаді, для забезпечення виконання державних та місцевих програм);
- інформаційної системи ПФУ (для надання адміністративних послуг, видачу посвідчень «ветеран праці», надання матеріальної допомоги, надання відповіді громадян на звернення, організації спільної роботи щодо призначення субсидій та пільг, тощо);
- Єдиного державного реєстру ветеранів війни (для формування якісної місцевої соціальної політики);
- Державного реєстру актів цивільного стану громадян (для виконання передбачених законодавством повноважень);
- Державного реєстру фізичних осіб - платників податків (для організації надання соціальних послуг);
- Єдиного державного реєстру транспортних засобів (для уникнення надмірного нарахування допомог та виплат та отримання інформації для призначення допомог);
- Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (для уникнення надмірного нарахування допомог та виплат);
- Спадкового реєстру (для організації повернення сум надмірно сплачених допомог).

ПРОБЛЕМА 2

НЕЗАДОВІЛЬНА РОБОТА ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ СФЕРИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Проблеми з функціонуванням програмних продуктів АСОПД/КОМТЕХ, «Соціальна громада», «Єдина інформаційна система соціальної сфери» унеможливають їх повноцінне використання ОМС та виконання ними місцевих та державних програм.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Стабілізувати роботу державних програмних продуктів, збільшивши потужність серверів та оптимізувавши взаємодію з іншими державними системами, доопрацювати програмні продукти.

ПРОБЛЕМА 3

ВІДСУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ОМС З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПОКЛАДЕНИХ НА НИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

В ОМС відсутня електронна взаємодія з Державною прикордонною службою України для отримання відомостей про перетин державного кордону особами відповідно до постанов КМУ від 24.02.2003 № 250, від 23.09.2020 № 859. Крім того, держава не забезпечила електронного обміну інформацією ОМС з Державною податковою службою України та ПФУ з отримання інформації про доходи громадян. Зазначене унеможливорює оперативну та якісну реалізацію норм законодавства, зокрема постанов КМУ від 02.04.2005 року № 261, від 02.08.2000 року № 1192, від 22.02.2006 року № 189, від 23.09.2020 № 859, та призводить до додаткових видатків з бюджетів громад.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Передбачити електронну взаємодію між ОМС та Державною прикордонною службою України. Забезпечити електронний обмін інформацією ОМС з Державною податковою службою України та ПФУ з отримання інформації про доходи громадян.

ПРОБЛЕМА 4

ДЕРЖАВА НЕ ФІНАНСУЄ ГАРАНТОВАНІ ДЕРЖАВОЮ ПІЛЬГИ

Норма статті 142 Конституції України не забезпечується. У Державному бюджеті України не передбачено коштів на витрати ОМС, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, зокрема компенсація за надання пільг з послуг зв'язку та за пільговий проїзд окремих категорій громадян.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Забезпечити у Державному бюджеті кошти на фінансування гарантованих державою пільг.

ПРОБЛЕМА 5

ВІДСУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ НА ВИПЛАТУ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ДОГЛЯДУ

В ОМС відсутня достатня кількість коштів, необхідних для виплати компенсації за надання соціальних послуг через зменшення доходів бюджетів громад та збільшення чисельності громадян, які хочуть отримувати таку компенсацію.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

1. Передбачити у державному бюджеті кошти для виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги на непрофесійній основі та на професійній основі, або:

2. Передбачити право ОМС відмовляти у призначені компенсації у разі забезпечення людини відповідними соціальними послугами у комунальних/недержавних надавачів соціальних послуг.

ПРОБЛЕМА 6

ВІДСУТНІСТЬ ПІДЗАКОННИХ АКТІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ»

На сьогодні держава не затвердила підзаконні акти на виконання Закону України «Про соціальні послуги». Зазначене не дозволяє ОМС повноцінно виконувати свої повноваження.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Затвердити:

- примірне положення про територіальний центр соціального обслуговування;
- Порядок визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/ територіальної громади у соціальних послугах;
- державні соціальні стандарти надання соціальних послуг.

ПРОБЛЕМА 7

ВІДСУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ОМС, зокрема у невеликих територіальних громадах, фінансово не спроможні забезпечити якісне надання базових соціальних послуг та розвинути систему виявлення осіб у складних життєвих обставинах. Зокрема, це стосується територіальних громад, які прийняли велику чисельність ВПО, що потребують отримання соціальних послуг.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Передбачити в Державному бюджеті кошти на:

- забезпечення діяльності фахівців із соціальної роботи (без необхідної чисельності фахівців із соціальної роботи неможливо якісно організувати вивчення потреб громади та надавати соціальні послуги);
- розвиток системи надання базових соціальних послуг;
- надання соціальних послуг (у т.ч. виплати компенсації) ВПО;
- надання вузькоспеціалізованих дороговартісних послуг (стаціонарний догляд, підтримане проживання, денний догляд дітей з інвалідністю).

ПРОБЛЕМА 8

ВІДСУТНІЙ ЧІТКИЙ РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОМС

ОМС (міські органи соцзахисту) продовжують виконувати державні повноваження з питань призначення і виплати соціальних допомог. Зазначене призводить до додаткових видатків бюджетів громад на утримання апарату та суперечить принципам децентралізації: усі ОМС базового рівня повинні мати однакові повноваження.

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Законодавчо розділити повноваження між органами державної влади та ОМС у сфері соціального захисту населення.

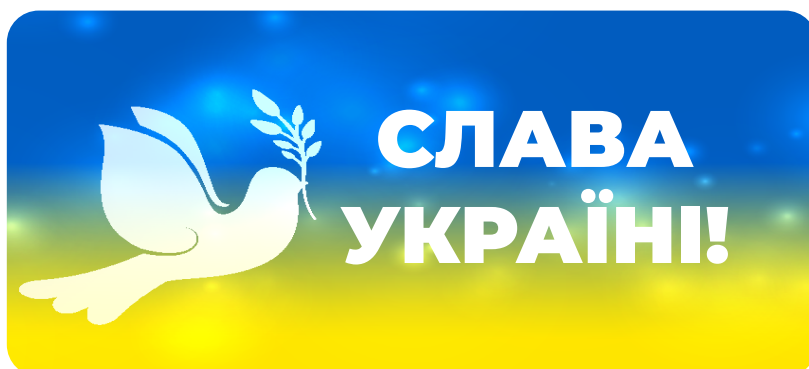
Рецензент: **Рабошук Я. О.**, заступник Виконавчого директора Асоціації міст України, директор Аналітичного Центру АМУ

Автор: **Миколіук Н. М.**, експерт Асоціації міст України

За загальною редакцією **Слобожана О. В.**, Виконавчого директора Асоціації міст України, кандидата наук з державного управління

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

